

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kapitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

GENE PO POŠTI: za celo leto K 144— za pol leta K 72—

GENE PO POŠTI: za četrt leta K 36— za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Boj zoper malike.

Edini bog svetovne buržajske družbe je kapital. Njemu ima služiti ves narod, to se pravi, vsi sloji ljudstva imajo v potu svojega obraza delati, da se kapital poveča, sami pa sadov tega dela ne smejo uživati. Zato jih vladajoči krogi učijo samozatajevanja in poštvalnosti v »prid domovine«, to je, v prid par kapitalistov. Takšna je zveza med kapitalizmom in nacionalizmom. Dokler ne uvidi ljudstvo v Evropi, da je nacionalizem, kakor ga uči liberalna šola, prosto slepilo in največja kuga za krščansko omiko, ne smemo upati na zboljšanje družabnih razmer in na svetlejša časa za izmučeno človeštvo. Kapital se veča, neizmerno raste, kmalu mu ni več dosti domačega trga, zato misli na osvajanje tujega. Odtod moderni militarizem. Moderna armada je sredstvo za podjarmljenje slabših, osvajanje trgov za veleindustrijo, za razširjenje kapitalistične »kulture« po vsem svetu, tiste kulture, ki je črtala iz svojega slovarja besedo pravica in ljubezen in pozna na mesto njih le nadvlado bogatina in večno suženjstvo reveža.

To je vzrok, da se zastopniki velikih držav, ki zborujejo v Washingtonu, tako branijo splošne razorožitve. Brez velike, takozvane »nacionalne« armade, se razsujejo te države v nič kakor malik, ki ga je videl Daniel v sanjah. Te armade niso namreč samo sredstvo, da vzdržujejo svojo nadvlado na zunaj, ampak tudi najboljša sredstvo, da se ljudstvo doma drži v šahu. V moderni armadi se ljudje odvadajo samostojno misliti in postanejo mašine kakor je to sijajno dokazala svetovna vojska. Te mašine so potem za vse sposobne, v prvi vrsti za to, da ščitijo takozvani svetovni red tudi proti svojim lastnim interesom. In zato ne bo noben moderni državnik, ki je izšel iz kapitalističnega naročja, nikoli za nobeno ceno glasoval za splošno in popolno arzožitve ter za odpravo narodne armade, ki naj bi se nadomestila z mednarodno policijo. Tega se moderni državnik boje kot satan križa, to jim je vse »nemogoče«, »fantazija«, kajti s tem bi se podrlo gospodarstvo teh, ki danes z denarno mošnjo in kanoni vladajo svet.

Ena glavnih nalog ljudskih strank je, da vodijo brezobzirni boj proti nacionalizmu in militarizmu kot sredstvom za vzdrževanje in večanje kapitalizma. Da ima vsak svoj narod ljubiti, je naravna zahteva, ki pa mora biti v popolnem skladu z najvišjimi socialnimi in moralnimi zakoni človeštva. Narod ima služiti človeštvu, ne sebi in svoji moči, nasilju in premoči bogataštva, svojim nizkim nagonom. Ravnotako poguben je moderni militarizem, to stalno in splošno oboroženo stanje vsega ljudstva, ki niti otrok ne pušča več v miru in je izpremenilo svet tudi v mirnem času v eno samo vojako taborišče. V kulturni Evropi smo se vrtni k časom Džingiskana. Kdor ne smatra boja zoper to sramoto za svojo in nas vseh najsvetejšo dolžnost, ta ni vredn krščanskega imena.

Rudarsko gibanje na Češkem.

Praga, 29. nov. Konferenca rudarjev je danes z ozirom na odklanjajoče stališče podjetnikov pozvala rudarje v Moravski Ostravi, naj takoj ustavijo delo, ako podjetniki izvedejo napovedano znižanje mezd pri prihodnjem izplačevanju. Ako izplačajo podjetniki mezde nezmanjšane, se obvežejo rudarji za izvedbo 20 odstotnega produkcijskega povečanja do 31. januarja.

Razmere v antantni.

Pariz, 29. nov. »Matine« javlja iz Washingtona, da je Balfour v privatnem razgovoru izjavil, da noben govor, ki se je držal v Londonu, ne more povzročiti, da bi izpremenil svoje stališče, ki ga je zavzemal od početka konference. Poročevalec »Matine« poudarja izredno prijateljsko obnašanje Balfourja napram francoski delegaciji. Komisija za Daljni vzhod je soglasno vzela na znanje izjavo Schanzerja, v kateri se izraža Briand in Vivianiju zahvala za njune simpatije napram Italiji ter se poudarjajo prijateljski čustva, ki jih goji Italija napram Franciji.

Amerika ne popusti Evropi dolga.

Berlin, 29. nov. Kakor javljajo listi iz Washingtona, je včeraj ameriški zakladnik tajnik Mellon v vsej formi dementiral vesti,

da namerava ameriška vlada znižati dolgo-ve zaveznikov za 50 odstotkov.

Nova pogajanja med Irco in Angleži.

London, 29. nov. Lloyd George, Churchill in Birkenhead so imeli danes s sinfajnovci in sinfajnovskimi poslanci konferenco, na kateri se je pretresalo več novih predlogov. Ti predlogi so bili nesorazmerno

sinfajnovcem, v ulstrski zbornici pa se morejo predložiti šele, ko jih sinfajnovci res sprejmejo. Pogajanja se torej nadaljujejo na novem potu.

Italijani dovažajo Turkom strelivo.

Atene, 29. nov. Časniki poročajo, da je poveljnik križarke »Yperprochic« predložil vojnemu ministertvu poročilo, da je pred Kefalonijo na italijanski transportni ladji našel devet letal iz italijanskih tvor-

nic, dva in pol milijona Mauser-patronov in drug vojni material. Italijanski transportni parnik je z vojnim materialom, ki je namenjen za kemaliste, odplul v Adalijo —

To se splašča!

IZ ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Zakonodajni odbor je v svoji seji dne 29. t. m. sprejel zakonsko predlogo o državnem posestvu Belje in začasnih zakon o proračunskih dvanajstih za tekočega pol leta. V debati je poslanec Lazič osvetlil, kako je poskrbljeno za nižje uradništvo in kako za ministre in višje uradnike. Nižji uradniki dobivajo nesorazmerno nižje dodatke nego višji, kakor bi bilo nižjim treba manj jesti in se ne oblačiti. Ministri so sami sebi povišali draginjsko doklado znova za 45 %. Čeprav so bili že poprej dobro plačani, imajo sedaj razen plače še 410 dinarjev dnevno, 290 dinarjev draginjske doklade ter 120 dinarjev dnevno kot poslanci, kar znaša skupno 820 dinarjev ali 3280 kron dnevno. — Ni slabo plačana ministrska »muka«!

Nova afera.

Razne afere glede podkupovanja uradnikov so postale že povsem vsakdanja stvar. V Belgradu se za to sploh ne zmejnijo veliko. Le kak naiven prečanin se še zgraža nad pokvarjenostjo vodilnih krogov in se čudi, da ob takih razmerah za more država sploh še obstati. Menda edini izmed srbskih poslancev, ki mu grede take afere k srcu, je še dr. Momčilo Ivanič, glavni urednik »Radikal«.

V »Radikal« od 29. novembra je priobčeno kratko vprašnje, ki ga je dr. Momčilo Ivanič stavil na finančnega ministra, demokrata dr. Kumanudija. V tem vprašanju prosil dr. Ivanič pojasnila glede sledeče zadeve:

Kakor je doznal iz zanesljivega vira,

Mož z vijoličastim pajčolanom.

Spisal Tranquille Chevreau. — Prevel M. J. (Dalej.)

Drugo noč je bilo vse mirno in zato so že splošno, tudi oni, ki so bili bolj vroče fantazije, mislili, da je morda vendarle ves dogodek plod razpajlene domišljije, ki ji je za podlago kaj prav vsakdanjega. Toda tretjo noč se je zgodil še bolj nenavaden slučaj. To je bilo tako-le: bilo je proti 11. uri ponoči, ko se je starka Marta, občezna oddajalka dijaških stanovanj v Strmi ulici nenadoma zbudila. Čutila se je svežo in mladostno vedro. Prižgala je luč in se oblekla. Čemu, zakaj — to ji niti v misel ni padlo, temveč zdelo se ji je po vsem popolnoma razumljivo. Šla je po stopnicah doli, odprla hišna vrata in stopila na ulico in glej, o, čudo: — pred njo je stal neznanec v črnem plašču, obraz zastrt z vijoličastim pajčolanom in jo mirno gledal v obraz. Ona pa je začutila, da mora ž njim. Niti najmanjše odpornosti se ni upala pokazati, čeprav je občutevala grozo, da je trepetala po vsem telesu. In šla sta. Zopet po ozkih, temačnih ulicah, ki so jih petrolejske svetilke le borno razsvetljevale; šla sta ob šumeči reki, mimo znanih predmetov, dokler nista zavila na ravnino izven mesta. Noč je bila ravnotako kot onikrat tih, mrzla in polna zvezd. Čudna romarja pa sta se sedaj ustavila pred pokopali-

Prevarano ljudstvo.

V Belgradu se zopet odigrava igra: vladno krizo. Vleče se na dolgo kot morskakača, učinkuje umorljivo kot neprodna jesenska megla in ne dovoljjava nobenega izgleda na poboljšanje razmer. Vsakdo je prepričan, da bodo naslednji časi še hujši nego so bili dosedanja.

Ali znabiti v krizi gre za to, kateri program naj izvaja bodoča vlada? Ali si belijo v Belgradu glave, kako odpraviti policijski režim in upostaviti zopet svobodo in pravno varnost; kako pomagati siromašnim slojem preko vsak dan rastoče draginje; kako dati delavskim stanovom socialno zakonodajo; kako zmanjšati posrdne in neposrdne davke; kako zvišati vrednost našega denarja; kako spraviti deficitni državni proračun v ravnotežje; kako očistiti javno upravo od vojaške doli do carinske od že neznosno smrdljive korupcije; kako streti vpliv vsemogočne bankokracije; kako uvesti v zunanjo politiko skrb za mir in prijateljstvo? Ne! Vsa ta vprašanja v sedanjih krizi ne igrajo nobene vloge.

Radikali želijo, da se premene nekateri radikalni in demokratski ministri. Demokrati se trudijo, da ostane Pribičević notranji minister in ako to ni mogoče, da ostane vsaj tudi v bodočem kabinetu. Turki zahtevajo, da se še dalje izplačuje njihovim agam in begom državna podpora. Najbolj skromni so še samostojneži, njihov program je, da še nadalje mesar Pucelj vodi poljedelsko politiko. Zaradi teh, izvzemši turških, osebnih želj in ambicij traja kriza že preko en mesec. Za državne posle se nihče ne briga, skupščina počiva, njeni odbori so večinoma nesklepčni.

In ko bo kriza rešena, kaj se bo stvarno spremenilo? Vse bo ostalo pri starem, ali pa bo še hujše. Nasilje se bo nadaljevalo, korupcija bo cvetela, draginja in davki bodo rastle, a vrednost denarja bo padala. Na narod vladne stranke ne mislijo niti kadar so v krizi, niti kadar so na krmilu. Narodni blagor je vladnim rodoljubom deveta briga.

In kdo je kriv? Ljudstvo samo je krivo, ki je pri zadnjih volitvah dalo glasove in mandate v veliki večini nepoštenim strankam. Ali misli ljudstvo, da se pobija kapitalizem s kapitalistično demokrasko stranko, da se pobija korupcija s koruptno samostojno stranko ali da se izvaja agrarna reforma z veleposestniškimi turškimi begi in agami?

Zraven vsega tega so dale vladne stranke za poslance moze, ki so nespособni za vsako resno delo. Kdo bo zahteval, da nam samostojni in turški poslanci donesejo dobre in pametne gosodarske zakone? Kdo bo zahteval, da nam

je nadzornik Matovič, ki je doživel že znano aferico s polkovnikom Vašičem, doživel slično tudi z inspektorjem ministertva za finance g. Mihajlom Sokičem. Nadzornik Sokič je potoval na Dunaj v zadevi dobav za našo vojsko. Tudi on se je ob tej priliki zglašil v sobi g. Matoviča, ki je imel tudi sedaj skrite priče, ki so prisluškovale razgovoru, tekem katerega je nadzornik Sokič ponudil 100.000 dinarjev ali skoro pol milijona kron. O tem je bil sestavljen zapisnik in poslan na finančno ministertvo. Ko je finančni minister doznal za stvar, je svetoval nadzorniku M. Sokiču po njegovem bratu Manojlu Sokiču, ki je demokratski poslanec, da naj poda ostavko na svoje službeno mesto in da bo s tem stvar rešena.

O vsem tem zahteva dr. Momčilo Ivanič pojasnila, vendar pa dvomimo, da ga bo dobil.

Za Miklavževa in božična darila posezite zlasti inteligentni krgi po dr. Opekovi knjigi

Za resnico,

ki brani v govorniški obliki glavne temelje vere. Vsi naši listi so se o knjigi zelo priporočilni izrazili. Najnazadnje piše »Sedanjost«: ZA RESNICO — osemnajst obrambnih govorov dr. M. Opeke ... je eno najznamenitejših del v obrambo vere.

Najboljše znamenje zanimanja za knjigo pa je to, da se je ta iste v e n e m m e s e c u razprodalo pol naklade, t. j. 1500 izvodov.

Naroča se v Prodajalni K. T. D. H. Ničman v Ljubljani za 28 K (7 D), po pošti 32 K (8 D.).

ščem in črni mož je z mislijo zapovedal starki, naj leže pred železna vrata in jo — pustil samo. K sreči je kmalu zatem prišel mimo neki domačin, ki je v nezavestni ženski spoznal dobro znano starko Marto in jo vso zmedeno odpeljal domov.

Ta vest pa se je bliskovito razširila. Zdaj so začeli tudi oni »treznejšic« prav resno razmišljati, dočim so bili ostali do mozga zgroženi, kajti nikdo se ni čutil več varnega.

Črni mož, črni mož, ali pa tujec z vijoličastim pajčolanom — to si čul od ust do ust, to je bil dnevni razgovor. Samoposebi je umevno, da je prišlo to govorjenje tudi v dnevno časopisje, vsled česar je vsa zadeva dobila še jasnejše obrise in se ji ni moglo več potlačiti v skrinjo pozabljenja. Ugibalo se je semintja in premišljevalo, kako priti temu »duhu« na sled. Eni pa so predlagali, naj vso stvar vzame v roke policija, ki bo najbrže ugotovila, da je »duhe« prav navaden, zemeljski postopač. Ali gotovo ni bil pri tem tako vzhichen kot naša dva znanca, samotarja, Strel in Mrak, ki se jima je vendar enkrat želja izpolnila, želja namreč, priti v stiko z duhom tudi v našem prosvetljenem veku.

Strel se je na tihem čutil presrečnega. »Vendar enkrat, vendar enkrat,« mu je tolklo srce in nekaka samozavest ga je presinjala ob misli, da vendar ni njegovo skrivno raziskovanje brez podlage, temveč da mu bo živo življenje podalo dokaz za vse nenavadne trditve, ki je nanje naletel v starih pozabljenih knjigah. Njegova prva

želja je bila sniti se z Mrakom, s katerim bi skupno premotrila vsa sumničenja in se zaupno razgovorila. Toda ravno istega dne se je Mrak odpeljal v bližnji kraj, kjer je moral naročiti več gospodarskih predmetov. A obratno je tudi Mrak želel sniti se s Strelom, da bi se pomenila o tem tako važnem vprašanju in sklenil pri prvi priliki sestati se ž njim.

III.

Drugi dan je bila deževna november-ska nedelja. Strel je celo popoldne prešel doma pri svojih knjigah. Polasčalo se ga je občutje velike pokojnosti in zadovoljstva. Padanje deževnih kapelj, ki so enakomerno udarjale na šipo, ga je uspavalo v nekako pozabljeno, h čemur je osobito še pripomogla blagodejna toplota, ki jo je izžarevala dobrohotna pečica in pa valovi dima, ki so izvirali iz Strelavih cigaret. Na ulicah je ležalo topo dolgočasje in le tu pa tam se je pojavil kak človek, ki pa je skušal hitro priti pod streho v kak suh in mirn kotiček.

Strel je ravno kar odložil Hoffmanove pripovedke in se zamislil. Skušal si je raztolmčiti oni dogodek, ki je v javnosti vzbudil toliko hrupa in vika. Kako, da se njemu ni kaj sličnega pripetilo? Kako vse drugače bi se znal obnašati on, ki bi skušal tudi v takem izrednem slučaju ohraniti mirno kri in uveljaviti svojo voljo. In morda bi se mu na ta način posrečilo priti omenjeni stvari do dna, in bi postal celo — junak dneva. No, vendar so se mu te laskajoče se mu misli kaj kmalu razkadile, če ga je le

buržuji iz demokratske in radikalne stranke donesejo potrebno socialno zakonodajstvo? Osat ne rodi pšenice, trnje ne jabolk.

Ljudstvo želi, da mu parlament pri- nesel drugo državno ureditev, da mu v- postavi nov družabni red, da opusti vsako paktiranje s kapitalizmom in da se osloni brezpogojno in popolnoma na delovne stanovce. Sedanjí parlament nima take večine.

Sedanja kriza je na isti nizki višini, na kateri stojijo vse vladne stranke. Da se odstrani zlo, je treba njih odsvoliti. To je samo mogoče z novimi volitvami. Kriza vsega javnega življenja v naši državi tudi s sedanjo krizo ne bo rešena.

STAVKA V ITALIJI.

Rim, 29. nov. Stavka stavcev je končana in novine so zopet izšle.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 30. novembra. (Izvirno) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Dunaj 3.60, Praga 308, Berlin 103, London 1165, Italija 11.70, dolarji 290, Zürich 56.75, Budimpešta 37, Pariz 20.25.

Zürich, 30. nov. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Berlin 190, Newyork 525, London 20.98, Pariz 36.45, Italija 21.45, Praga 560, Budimpešta 0.67, Zagreb 1.80, Varšava 0.14, Dunaj 0.16.

Politični dogodki.

+ Zakaj pada vrednost našega denarja. Finančni minister dr. Kumanudi je na seji demokratskega kluba navajal vzroke za padanje kurza našega denarja. O tem poroča »Slov. Narod« sledeče: »Neobičajno visoki uvoz, zavlačevanje plačil v inozemstvu od strani trgovcev, veliko povpraševanje po tujih valutah, minimalnost izvoza, nezadostnost železniškega prometa, politična nestabilnost, mobilizacija in ofenziva v Albaniji in sledajoče špekulacija s tujimi valutami. Nekatere banke, kakor je dokazano, so iztihnole velikanske množine zlata. Na našo finančno politiko pa zelo vpliva tudi vojska. Našo vojsko moramo zelo znižati in tako prihraniti velikanske izdatke za vojaštvo. Vsak vojak stane državo okoli 10.000 dinarjev. Dalje je finančni minister naglašal, da je treba temeljito organizirati uradništvo in reformirati upravo.« (Tako je govoril na seji demokratskega kluba demokrat dr. Kumanudi. Ko smo mi pisali, da je mobilizacija nepotrebna, sta nas »Jutro« in »Sl. Narod« obmetavala s karlisti in avstrijantami, ko smo povedali naše mnenje o ofenzivi v Albaniji, sta nas oba lista napadla kot protidržavni list in pozivala vse demokratske ministre, da izrečejo najostrejšo sodbo. Če pravimo, da je preveč vojakov, nas »Slov. Narod« skozi celi teden denuncira in piše, da hočemo uničiti državo in če spregovorimo o vzrokih slabega prometa, o špekulacijah in tihotapstvu in če dokazujemo, da je uradništvo mestoma korumpirano, že zopet se »Slov. Narod« in »Jutro« postavljata na branik ogrožene domovine in pri- tiskati na policijo, da nas zasleduje in konfiscira. Ko pa finančni minister v svojem ekspezoju navaja iste vzroke kakor mi, pa molči. Vlada pa še nadalje mirno gleda vse to, ne ukrene ničesar, da bi se te rane izlečile in pogrezamo se vedno globlje v blato.

+ Prevratni element. »Slov. Narod« prinaša večeraj kar dvoje poročil o »hujska- jočem« in »državo uničujočem« govoru, ki ga je demokratski minister Kumanudi imel v demokratskem klubu. V »Slov. Narod«

beremo: »Nato je finančni minister dr. Kumanudi podal ekspezo o proračunu, o naši valuti in vzrokih, ki delujejo na to, da pada naša valuta. Ti vzroki so: 1. večji uvoz kakor izvoz (torej izvažamo za tujo valuto, kakor doslej); 2. zavlačevanje plačil po trgovcih, 3. nezadostni promet (klofuta železniškemu ministru); 4. politična negotovost, 5. mobilizacija in ofenziva v Albaniji (to vse je pisal »Novi Čas«, pa mu tedaj »Narod« ni verjel); 6. špekulacije, 7. preveliko število uradništva in vojaštva (»Narod« je postal antimilitarist), 8. glavni vzrok pa je, da imamo ničvredne in nesposobne uradnike (poklon demokratskemu uradništvu, ki edino še drži demokrate po koncu), pa jih ne moremo zamenjati z boljšimi, ker so plače majhne. Notranje posojilo je dobro uspelo.« — Tako so šli ti gospodje med prevratne elemente, ki imajo to slabost, da so vse te stvari videli naprej, medtem, ko demokrate sedaj na svoje delo gledajo nazaj s strahom.

+ Rumunija odpravi zadnje izredne odredbe. Rumunski kralj je v svojem govoru ob otvoritvi parlamenta napovedal, da bo vlada v kratkem ukinita še zadnje izredne odredbe, ki jih je izdala v varstvo reda in miru. Pri nas pa se zopet pošiljajo v svet neka »odkritja« o komunističnih nakanah in propagandi. S tem se hoče vsekakor ustvariti plaše, ki naj pokrije še nadaljno vzdrževanje protizakonite naredbe o delu in radu. Majhno mnenje morajo pač imeti sedanji oblastniki o vrednosti te države za široke sloje naroda, ko o njih domnovalo, da ne morejo biti drugačni nego protidržavni.

Dnevni dogodki.

— Jutri »Novi čas« ne izide. Radi državnega praznika narodnega ujedinjenja, ki se praznuje 1. decembra, jutri naš list ne bo izšel. Tedenska številka izide to pot v petek.

— Preska (Medvode). Radi nalezljive bolezni se koncert pevskega odseka katol. prosvetnega društva od 4. dec. preloži na nedoločen čas. — Odbor pevskega odseka.

— »Naša Moč« — zopet zaplenjena. Zadnje številko »Naše Moči« z dne 27. novembra je policija zopet zaplenila. Ali res ni več dovoljeno pisati proti militarizmu in korupciji? Konfiskacije naših listov imajo sicer gotov namen. Tega namena pa vsemogočna gospoda ne bo dosegla, ker bo rezultat čisto nasproten.

— Kaj je s premogom? Trboveljske premogokopna družba nam pošilja: »Z ozirom na Vaš članek v cenj. številki 269 z dne 28. t. m. Vas vljudno prosimo, da priobčite sledeče pojasnilo: Zadnje tri mesece se družbi od strani železniške uprave ni stavilo zadostno število vagonov na razpolago. Pripetili so se slučajji, da se glav- nemu premogovniku Trbovlje sploh ni dostavilo niti en vagon. Situacija se je tako poostрила, da družba koncem prejšnjega tedna ni vedela, kam s produciranim premogom, ker so bili vsi depoti prenapolnjeni. Medtem ko vlada v celi Sloveniji obučno pomanjkanje premoga in so marsikatera podjetja primorana obrat ustaviti, oziroma omejiti, smo imeli v naših depotih več nego 1000 vagonov premoga na razpolago, kateri se ni mogel dostaviti naročnikom radi pomanjkanja vagonov. Pod takimi okolnostmi, ko družba ni vedela, kam s premogom in ker po informacijah pri železniški upravi ni bilo za pričakovati odpomoči, se dne 25. t. m. ni obratovalo. Družba se je že opetovano obrnila na vse merodajne oblasti s prošnjo, da se odpo-

more nastali krizi pri dostavljanju praznih vovoz, aii žal, do sedaj brez vsakega uspeha. Popolnoma naravno je, da trpi družba največ pri pomanjkanju vagonov, ker so produkcijski stroški pri manjši produkciji veliko višji. Družba bi lahko 50 in več vagonov dnevno več producirala, če bi se stavilo dovolj vagonov na razpolago. Vsi obrati Slovenije bi bili popolnoma preskrbljeni, če bi se odpravila vagonška mizerija.« — Nimamo nobenega vzroka, da ne bi lojalno prinesli tega obvestila. Družba tedaj trdi, da ji železniška uprava ne da na razpolago vagonov. Sedaj je stvar železniške uprave, da se opraviči in da — kar je glavno — da zadostno vagonov za dovažanje premoga našim industrijam in našim mestom, da bodo delavci imeli dela ter zaslužka in reveži kuriva. Stvar je majna. Zadnja beseda o tem skandalu pa še ni izrečena.

— Nova kupčija z živino. Glasom novega finančnega zakona more vlada tiste bene, ki jih dobita Srbija in Crna gora na račun vojne odškodnine od Nemčije, porabiti za nakup živine in kmetijskega orodja. Kakor vemo, je vlada pravkar prodala veliko število živine, ki smo jo dobili od Nemčije. Sedaj bomo pa kupovali živino za nemške bene. Živinskih kupčij torej gospodu Pucju in njegovim prijateljem ne bo še tako kmalu zmanjkalo. Država je sicer finančno na psu, ampak nekaj »zaradek« še vedno lahko nudi.

— Beg iz državne službe. Kakor poroča neki zagrebški list, se vrši na Hrvatskem velik beg uradništva iz držav. službe, ki odhaja na mesta v zasebnih gospodarskih podjetjih. Zadnji čas da je izstopilo 150 državnih uradnikov ter je sedaj na Hrvatskem 200 praznih uradniških mest.

— Potovanje v Švico. Zvezni svet je odobril novo naredbo za kontrolo inozemcev, ki stopi v veljavo meseca decembra. Po tej naredbi imajo poslaništva in konzulati pravico samostojne podelitve vizuma za tujce, ki pripotujejo v Švico, ako se nameravajo popočniki muditi le mimogrede v vici. Inozemci, ki pridejo v Švico, da bi se tam naselili ali izvrševali obrt, morajo predložiti prošnje za priselitev poslaništvom in konzulatom zveznih centralnih uradov, ki jih predložijo interesiranim kantonom. Delavcem in pomočnikom daje vizum poslaništva in konzulati samostojno, ako imajo prosilci privolitev kantonalnega policijskega urada onega kantona, kjer se nahajajo.

— Bolezni v Rusiji. V Petrogradu so se v zadnjem tednu pojavile epidemične bolezni, zlasti pegasti legar; bati se je, da se bodo zelo razširile.

— Zagrebško ženstvo za žensko volivno pravico. 27. t. m. se je vršil v Zagrebu splošni ženski shod za splošno žensko volivno pravico v občinske odbore. Govorile so zastopnice vseh strank in struj. Za katoliško ženstvo je govorila ga. Bedeković, ki je naglasila, da bi ženska volivna pravica v prvi vrsti poživila in pospešila boj proti alkoholizmu in prostituciji. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da se v občinskem volivnem zakonu izenačijo pravice obeh spolov.

— Izvršena smrtna obsodba. 23. t. m. so v Mostarju obesili razbojnika Ignjata Adžića, ki je bil 5. aprila t. l. pred okrožnim sodiščem z dvema svojima sokrivcema obsojen na smrt. Sokrivca je kralj pomilo- stil, Adžića ne. Ko je prišel Adžić na sodno dvorišče, kjer so bila zanj pripravljena vešala, je bil bleđ in pretresen; pozdravil je svoje sovaščane, ki so se zbrali tamkaj, z besedami: »Dobro jutro, ljudje — odpustite mi — živio kralj!« Ko je stopil pod vislice, je rekel, da je nedolžen.

— Za bunjevške šole na Mažarskem. Subotički »Neven« priobčuje odločen poziv vladi, naj takoj zapre vse mažarske šole v državi in ustavi učiteljem plače, dokler mažarska vlada ne otvori za Bunjevce, ki so ostali pod mažarsko oblastjo, potrebnih šol. Doslej Mažari niso otvori- rihi bunjevski manjšini niti ene šole, dasi so to že po mirovni pogodbi obvezani.

— Velika tatvina. V hišo posestnika Jožefa Rožanca na Trati je bilo 18. t. m. v odsotnosti domačih vlomljeno in odnešeno zlatnine, srebrnine in denarja v vrednosti 30.000 K.

— Panj s čebelami ukradel je nekdo posestniku Josipu Koslerju v Lipah. Panj je tehtal 14—16 kg in bil vreden 600 K.

Naša društva.

d Organizatorični odsek SKSZ ima v četrtek, dne 1. decembra ob 5. uri popoldne kratko programatično sejo v Jugoslov. tiskarni I. nadstr. Tudi drugi odseki naj se ob istem času sestanejo, da se konstitu- irajo in naredo načrt za bodočnost.

Predsednik SKSZ. d Wildgans: Uboštvo. Jutri na praznik Ujedinjenja ob pol 20. uri zvečer v Ljudskem domu slavnostna predstava. Vprizori/se A. Wildgansova petdesetjanska žaloigra »Uboštvo«. — Vstopnice se dobe danes in jutri cel dan v Ljudskem domu, Streliška ulica 12.

Ljubljanski dogodki.

lj Somišljenike SLS iz šentpeterskega in vodmatskega okraja vabimo na sestane- nek, ki se vrši jutri ob 8. uri zvečer v St. Peterski prosveti. — Kr. odbor SLS.

lj Sestanek somišljenikov SLS na dverski okraj bo v petek, dne 2. decembra ob 8. uri zvečer v Konsumnem društvu, Kongresni trg 2. Navzoči bodo tudi nekateri občinski svetovalci, da poročajo. Pri- dite vsi!

lj Lepa prireditev bo brezdvomno Mi- klavžev večer v nedeljo, dne 4. t. m. v Unionu. Nastopa nad 50 oseb. Prireja in k obilni udeležbi vabi šentpeterski Orel.

lj Predprodaja sedežev in vstopnic za slavnostni koncert ljubljanske sekcije Udruženja jugoslovanskih novinarjev, ki bo v četrtek 1. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v Unionovi dvorani, vrlo dobro na- preduje. Razprodanih je že preko dobra polovica sedežev. Danes bo za t. j. dan predprodaje (v trafikli v Prešernovi ulici nasproti pošte), ker bodo jutri trgovine zaprte. Eventuelni ostali sedeži se bodo dobivali na večer prireditve pri blagajni. Za prosto zabavo po koncertu bo postavila Vrhiška tovarna konzerv in prekajenega mesa okusen bufet, pri katerem bodo na izbiro razni zakuski, mrzli narezki ter klobase, vse najsvrežjši izdelki priprav- ljeni nalašč za ta večer.

lj Umrl je večeraj zjutraj gosp. Karel T a u z e s, hotelir in lastnik znanega ho- tela Lloyd. Star je bil šele 46 let. Zadel ga je kap. Pogreb bo jutri ob 2. uri po- poldne. N. p. v. m.!

lj 25 letnice službovanja obhaja jutri 1. dec. g. Valentin Kopitar, vodja uprave »Slov. Narod«. Jubilat sicer ni naš somišljenik, toda za svoje vestno in vztrajno delo zasluži voščila in čestitke vseh. Ni se menil za politične boje, vkljub slabemu zdravju posvečuje svoje sile le delu. Še mnogo let!

lj Pripravljalni odbor »Kluba espe- rantistov v Ljubljani« sklicuje Ustanovni občni zbor, ki se bo vršil v soboto, dne 3. decembra t. l. ob 19. uri 30 min. v posve- tovalnici ljubljanskega mestnega magistra- ta s sledečim dnevnim redom: 1. Pred- vanje o mednarodnem jeziku »Esperanto«. 2. Čitanje pravil ter njih potrditev. 3. Do- ločitev letnega prispevka. 4. Smernice de- la. 5. Vpisovanje članov. 6. Volitev odbora in nadzorstva. 7. Služajnosti. — K obilni udeležbi vljudno vabi pripravljalni odbor.

lj Zadruga mesarjev in prekajalcev nam javlja, da se jutri ob 9. uri naprej prodaja samo v mesnicah in ne na trgu.

lj Uradne ure pri poštenu uradu Ljubljana 3. Ob prestavi poštnega urada Ljubljana 3 iz Starega trga št. 34 v po- slopje poštnega ravnateljstva na Sv. Ja- koba trg št. 2, so se določile uradne ure pri tem uradu z dne 1. nov. 1921 ob de- davnikih od 8—18. Občinstvo se je pa tega urada v popoldanskih urah tako malo posluževalo, da ni opravičena poraba elek- trične razsvetljave, katera zadaja magi- stratu mnogo težav. Vsled danih razlogov je poštno ravnateljstvo primorano skri- ti uradovanje pri pošti Ljubljana 3 (Viran- tova hiša) od 8—14. Ker se ljudstvo ne poslužuje uradov v poznih popoldanskih urah, tudi ni potrebno, da bi se uvedlo svoječasno za zimski čas ukinjeno pono- danksko uradovanje pri ostalih ljubljanskih poštnih podružnicah. Sicer se pa občinstvo lahko poslužuje glavne pošte, ki ima ne- pretregano dnevno službo. Ob nedeljah in praznikih uraduje pošta Ljubljana 3 in druge poštno podružnice od 9—11. Bla- gajna ostane zaprta.

lj Policijska racija. Sinoči okrog 8. ure je zavladalo po vseh ljubljanskih gostilnah in kavarnah veliko razburjenje med gosti in marsikateri, ki ima bolj ko- smalo vest, se je prestrašil. Policija je priredila racijo po vseh javnih lokalih. Priporočali bi policijskemu ravnateljstvu, da svojemu osebju preskrbi natančne le- gitimacije s fotografijami, kdo da so. Ljubljancani niso bili preveč prizadeti s to racijo, ker je že precej visoka številka v mesecu, pač pa so bili zelo neprijetno presenečeni številni »trgovci« s tipljenimi židovskimi nosovi, ki so se zadnje čase precej udomačili pri nas. Kakor čujemo, je policija imela precej dober lov. Polek več sumljivih židovskih tipov je aretirala tudi več ženskih elementov sumljive vrste.

lj Vlom v mesarsko stojnico. Iz zakle- pnice stojnice mesarjev Smoljana in Ko- priveca je nekdo ukradel 12 kg govejega mesa.

lj Suknja ukradena je bila pečarske- mu mojstru Josipu Flanjaku na Gilcah. Suknja je bila vredna 1500 kron.

nekoliko vznemiril spomin na podobne razkrinkovalce, ki pa so zapadli žalostni usodi: duševni potrtosti, če ne celo blazno- sti. V misel je namreč vzel junaka pred nedavnim časom prečitane povesti »Vam- pire«. Toda nič se ni dal oplatiči od takih in enakih tesnob, temveč v svesti si svoje trdne volje, je bil močno uverjen, da bi v še tako mučnem ali strašnem naličju našel rešitev. Zelja, da bi tudi on doživel, kar sta ona dva »neizkušenc«, se mu je stop- njevala do take jakosti, da je v svoji do- mišljiji že slišal praskanje po steni in vrati- h, kar ga je vsekakor navdalo s precejšno tesnobo in ga prikovalo na njegov sedež. Toda ko se je preveril, da izvira to praska- tanje iz povsem mehanskih razlogov, se je začutil skoro užaljenega in prevarjenega za lepo pričakovanje in se spet pohudoval sam nad seboj, da mu ni dano videti več kot drugim zemljanom, dočim se pripete čudeži ljudem, ki nimajo najmanjšega smisla za take stvari. V tem omahovanju, razmišlja- nju in modrovanju mu je potekala ura za uro in se je že stemnilo. Spomnil se je na kupljeno vstopnico za večerno predstavo v gledališče. Sicer je v gledališče bolj redko pohajal, toda nocojšnja predstava je obeta- la biti osobito zanj zelo privlačna, saj je že naslov drame mnogo povedal: Mračni gost, ki jo je spisal neki že skoro pozabljeni pi- satelj.

Peter Strel se je napravil in odšel v kavarno. Pot po ozkih in zavitih stopnicah,

ki so bile vse pogreznjene v temo, ga je vsakikrat navdajala z morečo plahostjo in kar razveselil se je, ko je stopil na ulico. Zdelo se mu je, da se je oprostil tlačečih misli in prosteje zadihal. Kavarna je bila nabito polna in tudi njegov običajni prostor je bil zaseden. Torej je prisedel k najbliž- ji mizi, kjer se je — kot je bilo sklepati — dolgočasil odlično napravljeni gospod, ki se za prisleca očitno ni Bog ve kaj zme- nil in se spet zatopil v zagonetno strmenje. Strel je vzel v roke neki slikani časnik in se zelo zavzel, ko je prečital prvo stran. Bil je članek o razkrinkanju nekega glasovitega zločinca, ki je svoje žrtve oropal denarja na ta način, da jih je prestrašil s svo- jim nenavadnim obnašanjem.

Tujec, ki je sedel Strelu nasproti, se je jel zanj zanimati in ga nepričakovano vprašal, kaj čita s takim zanimanjem. Med njima se je začel pogovor, ki pa se je prav čudno zaključil. Dočim je bilo tujčevo govorjenje sprva zelo pametno in v vseh ozi- rih v mejah družabnega občevanja, je kas- neje postajalo vedno bolj nenavadno in po- vsem nejasno in zamotano. Tako n. pr. je tujec Strela brez zveze vprašal: »Toda, gos- pod, kako, da ste me hoteli lansko leto umoriti?«

»Jaz?!« se je Strel začudil. »Oziroma ne, hotel sem reči: čemu ko- pičite vse te zaklade. Zase? Le zase? Kaj ne bo ničesar ostalo za vašega sina, ki be- rači po najbolj zakonitih breznicah?«

F. BRUMAT
LJUBLJANA
Uslovstvo manufakture in tiskarne
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar
Izdaja konzorcij »Novoga Časa«
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.